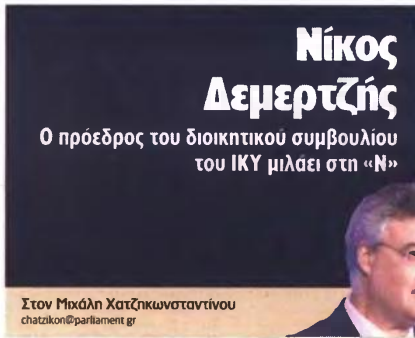

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Νίκος Δεμερτζής

Ο πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΙΚΥ μιλάει στη «Ν»

Στον Μιχάλη Χατζηκωνσταντίνου chatzikon@parliament.gr

Αναγκαία η διεύρυνση της αποστολής του ΙΚΥ

Τη διεύρυνση της αποστολής του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) προκειμένου να αποτελέσει έναν πραγματικό εθνικό φορέα υποτροφιών ζητεί με συνέντευξή του στη «Ναυτεμπορική» ο πρόεδρος του ιδρύματος, Νίκος Δεμερτζής, και καλεί να μην εισακουστούν όσοι προτείνουν τη συγχώνευσή του με το υπουργείο Παιδείας.

Προειδοποιεί μάλιστα για τα αρνητικά αποτελέσματα ενός τέτοιου κρατικιστικού «διοικητικού υδροκεφαλισμού» και υπογραμμίζει ότι η αποτελεσματική αντιμετώπιση της κρίσης οφείλει να στηριχτεί στη δημιουργία οικονομιών κλίμακας οι οποίες υπηρετούνται με την αναβάθμιση του ΙΚΥ σε εποπτευμένο Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Ταυτόχρονα, υπενθυμίζει ότι οι υποτροφίες του ΙΚΥ αποτελούν μια πολύ αποδοτική επένδυση με όφελος επιστημονικό και κοινωνικό, ενώ παράλληλα ενισχύεται τόσο η εξωστρέφεια όσο και η διεθνής φήμη της χώρας.

Με ποιον τρόπο στηρίζει το ΙΚΥ την αριστεία στην Ελλάδα;

«Το ΙΚΥ είναι ένας από τους ευγενέστερους θεσμούς της ελληνικής κοινωνίας για την εκπαίδευση, την έρευνα, την τέχνη και τον πολιτισμό γενικότερα με στόχο την επιβράβευση των αρίστων και τη στήριξη όσων έχουν ανάγκη. Υπάρχει εδώ και 61 χρόνια. Προκρίσσει και υλοποιεί ετησίως 43 διαφορετικά προγράμματα υποτροφιών εσωτερικού και εξωτερικού, μέσω των οποίων χιλιάδες ωφελούμενοι ενισχύονται, προκειμένου να αποκτήσουν ανώτατους τίτλους σπουδών στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. Μέχρι σήμερα έχει χορηγήσει 6.519 υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές στο εσωτερικό και 5.961 υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό. Εκτός από τους ωφελούμενους του ευρωπαϊκού προγράμματος, οι εν ενεργεία υπότροφοι του ΙΚΥ ανέρχονται στους 815».

Συμμετέχετε στον ευρωπαϊκό στόχο για τη λεγόμενη κοινωνία της γνώσης. Και πιο συγκεκριμένα, πώς προωθείται η καινοτομία και η ανάπτυξη τεχνολογίας;

«Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της κρίσης δεν μπορεί παρά να στηρίζεται σε παραγωγικές επενδύσεις, πρόποση μεταξύ των οποίων είναι αυτή το ανθρώπινο κεφάλαιο. Η Ελλάδα επείγεται να επενδύσει στην παιδεία, την εκπαίδευση, την έρευνα, την καίριση και την επιμόρφωση προκειμένου συντεταγμένα και δίκαμα να καθείη η κοινωνική συνοχή να βαδίσει προς αυτό που ονομάζεται «οικονομία της καινοτομίας» και «παραγωγική ανάπτυξη».

Το ΙΚΥ συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση παρέχοντας υψηλό επιπέδου ερευνητικές κορηγίες και υποτροφίες με αναπτυξιοκεντρική λογική για σπουδές σε σημαντικούς ερευνητικούς τομείς αιχμής και καινοτομίας. Όπως στην αρχή της λειτουργίας του έτσι και τώρα οι υποτροφίες του ΙΚΥ συνιστούν μια πολύ αποδοτική επένδυση αν συγκρίνει κανείς την αναλογία κόστους-οφέλους, οφέλους όχι μόνο προσωπικού φυσικά, αλλά και ευρύτερα κοινωνικού».

Αναλαμβάνετε για την ενίσχυση της κινητικότητας των Ελλήνων φοιτητών και τη διεθνή ακαδημαϊκή συνεργασία;

«Το ΙΚΥ συμπίπτει με Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς (Academic Cooperation Association - ACA, European Space Agency-ESA, European Organization for Nuclear Research-CERN) με στόχο την από κοινού ανάπτυξη προγραμμάτων ενίσχυσης της ερευνητικής κινητικότητας, αλλά και πολιτικών στον τομέα της διεθνούς ακαδημαϊκής συνεργασίας. Επιπλέον το ΙΚΥ ως η Εθνική Μονάδα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Δια Βίου Μάθηση» προωθεί την κινητικότητα των Ελλήνων αλλά και ξένων φοιτητών ενισχύοντας την εξωστρέφεια και τη διεθνή φήμη της χώρας».

Η Ελλάδα υπολείπεται, ωστόσο, του ευρωπαϊκού μέσου όρου στις δαπάνες για έρευνα. Υπάρχει τρόπος να συμβιβαστεί η στήριξη του ερευνητικού δυναμικού με τα ασφυκτικά οικονομικά δεδομένα της εποχής; «Πέρα από την επικέντρωση σε επιλεγμένους ερευνητικούς τομείς αιχμής και καινοτομίας που ήδη εφαρμόζει, εδώ και ενάμιση περίπου

«Ο Νίκος Δεμερτζής είναι πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του ΙΚΥ και καθηγητής στο Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών.»

έτος, το ΙΚΥ έχει καταθέσει σκέψεις και προτάσεις νέων προγραμμάτων που μπορούν να συμβάλουν έτι περαιτέρω στην ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού της χώρας. Μεταξύ άλλων οι προτάσεις αυτές περιλαμβάνουν: α) ερευνητικές κορηγίες σε μετρίως ερευνητικές ομάδες διαφορετικών πανεπιστημιακών εργαστηρίων της ημεδαπής και της αλλοδαπής, β) συνέργειες και συμπράξεις ανάμεσα σε πανεπιστημιακά ερευνητικά κέντρα και ερευνητικούς φορείς του ιδιωτικού τομέα, γ) κορηγίες ερευνητικών προγραμμάτων και ενίσχυση ερευνητικών ομάδων ανά πανεπιστημιακό τμήμα, δ) επικορηγίες σε διακεκριμένους Έλληνες επιστήμονες του εξωτερικού για πραγματοποίηση έρευνας στην Ελλάδα».

Πώς η πολιτεία μπορεί να συνδράμει στην αναβάθμιση του ρόλου του ΙΚΥ;

«Η συνδρομή της πολιτείας είναι απολύτως αναγκαία για την αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει το Ίδρυμα. Η ανάγκη μιας τέτοιας αλλαγής έχει προ πολλού διαπιστωθεί. Το ΙΚΥ ρυθμίζεται από νομοθετικές διατάξεις το περιεχόμενο των οποίων αντιστοιχεί στα δεδομένα των αρχών της δεκαετίας του 1990. Στο μεταξύ το ΙΚΥ έχει αναπτύξει σε ένα σύνθετο οργανισμό με πολλαπλούς αποδέκτες και ωφελούμενους, οι λειτουργίες του οποίου αξιολογούν διαφορετικό ρυθμιστικό πλαίσιο. Η αλλαγή αυτή οφείλει να αποσκοπεί σε τρία κυρίως σημεία: Πρώτον, στη διεύρυνση της αποστολής του Ίδρυματος έτσι ώστε εκτός από υποτροφίες και βραβεία να είναι σε θέση να κορηγεί ερευνητικές ενισχύσεις. Ταυτόχρονα μπορεί να αναβαθμιστεί και ως φορέας άσκησης πο-

«Οι υποτροφίες του ΙΚΥ αποτελούν μια πολύ αποδοτική επένδυση με όφελος επιστημονικό και κοινωνικό, ενώ παράλληλα ενισχύεται τόσο η εξωστρέφεια όσο και η διεθνής φήμη της χώρας.»

λιτιστικής διπλωματίας σε μια εποχή που η εικόνα της χώρας μας χρειάζεται οπωσδήποτε ενίσχυση. Δεύτερον θα πρέπει να πάψει να είναι αποκεντρωμένη υπηρεσία του Υπουργείου παιδείας και να μετατραπεί σε εποπτευμένο ΝΠΔΔ. Αυτό θα δώσει στο ΙΚΥ την απαιτούμενη ευελιξία για την πραγματοποίηση των παραπάνω στόχων, αλλά και για την άντληση επιπλέον οικονομικών πόρων από τον ιδιωτικό τομέα, μέσω κορηγιών. Τρίτον, στην ολοκλήρωση της εκ του νόμου ιδιότητας του ως εθνικού φορέα υποτροφιών. Για τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας, η πολιτεία οφείλει να μεταφέρει στο ΙΚΥ όλα τα προγράμματα υποτροφιών που χορηγούν άλλοι φορείς του δημοσίου όπως είναι π.χ. το ίδιο το υπουργείο Παιδείας, το υπουργείο Εξωτερικών, Πολιτισμού κ.λπ. Με τη σύμφωνη γνώμη του δ.σ. τις αλλαγές αυτές τις έχω συζητήσει και εισηγηθεί στις ημερίδες του υπουργείου τα δύο τελευταία χρόνια. Μέχρι τώρα η ανταπόκριση δεν ήταν η αναμενόμενη».

Σύμφωνα με πληροφορίες η κυβέρνηση εξετάζει το ενδεχόμενο «απορρόφησης» του ΙΚΥ από τις υπηρεσίες του υπουργείου Παιδείας. Τι θα σήμαινε κάτι τέτοιο ως προς τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα του ιδρύματος;

«Η σπερμολογία περί πιθανής συγχώνευσής του ΙΚΥ από το υπουργείο είναι προβληματική. Μια τέτοια εξέλιξη θα ήταν εντελώς αντίθετη προς ό,τι ένα σύγχρονο υπουργείο οφείλει να είναι: κέντρο παραγωγής πολιτικής και στρατηγικού σχεδιασμού και όχι φορέας διαχείρισης επιμέρους προγραμμάτων. Οικονομία κλίμακας μπορεί να γίνει με την πραγματική μετατροπή του ΙΚΥ σε εθνικό φορέα υποτροφιών και την απαλλαγή του από τον κρατικό/κρατικιστικό εναγκαλισμό και ότι με το διοικητικό υδροκεφαλισμό του υπουργείου, οι υπηρεσίες του οποίου ούτως ή άλλως δεν διαθέτουν την κατάλληλη τεχνολογία για τη διαχείριση των πολλών και διαφορετικών προγραμμάτων του ΙΚΥ. Πέραν αυτού, τα νομοθετικά και διοικητικά προβλήματα που θα ανακύψουν από μια τέτοια εξέλιξη θα επιφέρουν υψηλό κόστος».

Εκτός από πρόεδρος του ΙΚΥ είστε και πανεπιστημιακός δάσκαλος. Ποια είναι η άποψή σας για το φαινόμενο της φυγής Ελλήνων επιστημόνων στο εξωτερικό; Έχετε στοιχεία για την έκταση του φαινομένου;

«Δεν διαθέτω στατιστικά στοιχεία, ίσως και να μην υπάρχουν ακόμα. Το βέβαιον είναι ότι η μετανάστευση «εγκεφάλων» και άρα ειδικευμένου εργατικού δυναμικού που η χώρα έχοδεψε πολλά για να το καταρτίσει συνιστά ίσως τη μεγαλύτερη τροχοπέδη στην προοπτική ανάπτυξης. Η παραγωγική ανάπτυξη της χώρας πρέπει πριν απ' όλα να στοχεύσει στην αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος».

Η ανάγκη αξιολόγησης προσώπων και δομών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναγνωρίζεται από όλους, αλλά δύσκολα αποτελέσματα. Πού οφείλεται αυτό;

«Ουσιαστικά η όλη διαδικασία είναι ακόμα στην αρχή. Μέχρι τώρα έχουν συνεδριοπονηθεί τα πλεονεκτήματα της αξιολόγησης από την ακαδημαϊκή κοινότητα πλην όμως οι περικοπές και το γενικότερο πλαίσιο αναστέλλουν σε μεγάλο βαθμό τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της κατάστασης».

Το πνεύμα της εποχής ανταμειψίζει, πάντως, την πανεπιστημιακή γνώση «εργαλειάκ». Συμμερίζεστε τους κινδύνους που ενέχει για τη μάθηση η αναζήτηση ορατής αποδοτικότητας σε κάθε επιστημονική ενασχόληση;

«Φυσικά. Και αυτό γιατί ο «εργαλειάκος» λόγος απομακρύνει το αληθινό από αξίες ζωτικές για τη κοινωνική συμβίωση, όπως π.χ. η αλληλεγγύη, η δημιουργικότητα, η συλλογική προσπάθεια, η ανιδιοτέλεια και η γενναιοδωρία».